

Podniky s živočišnou výrobou

Kontaktní pracoviště FADN (Farm Accountancy Data Network) při Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (příspěvková organizace MZe) každý rok provádí výběrové šetření ekonomiky zemědělských podniků. Výsledky jsou reprezentativní v rámci ČR. Podle údajů z výběrového šetření za účetní rok 2018 produkce živočišné výroby (ŽV) u podniků specializovaných na chov skotu ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmlujících objemnou píci (dále ZOP) zaznamenala meziročně mírný pokles.

Charakteristika výrobního zaměření

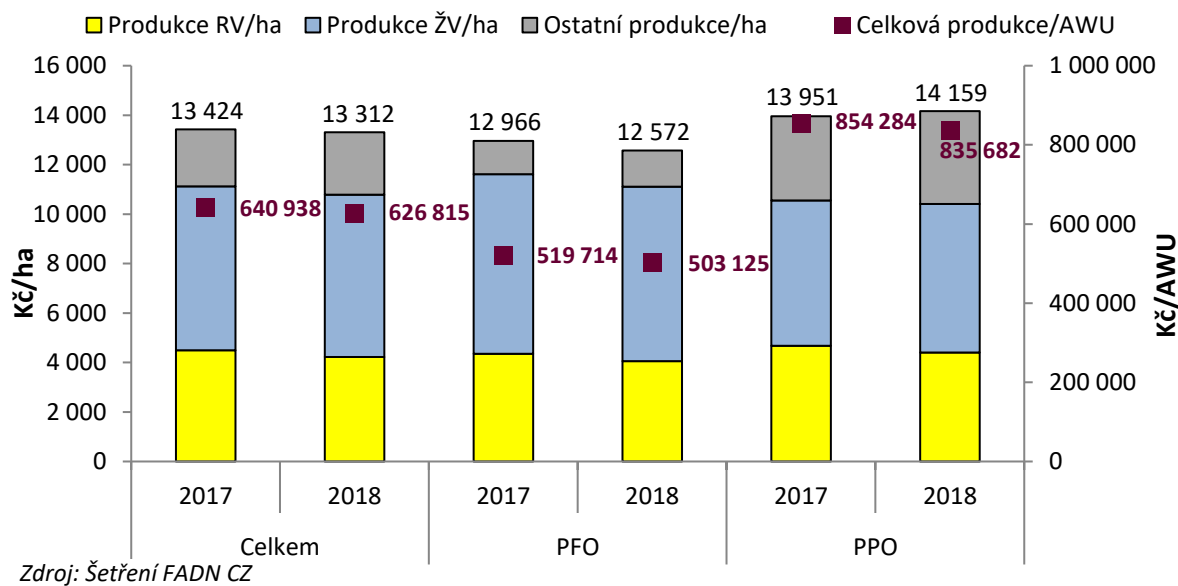
Podniky výrobního zaměření (VZ) chov skotu ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP zastupují v síti FADN dle závěrů Strukturálního šetření ČSÚ celkem 4 211 subjektů, které mají v rámci VZ podíl na celkovém počtu dobytčích jednotek (DJ) v ČR ve výši 16,3 %. Uvedené VZ je tak druhým nejpočetnějším v rámci ČR. V šetření FADN bylo v roce 2018 celkem 266 podniků, z toho 48 podniků právnických osob (PPO) a 218 podniků fyzických osob (PFO). V oblastech ANC hospodařilo v roce 2018 celkem 251 podniků, zastupujících v hodnoceném VZ podíl ve výši 94,4 %. Ekologickým způsobem hospodaření (bez souběhu konvenční produkce) se v rámci VZ zabývá 189 podniků (71 %). Průměrná výměra zemědělské půdy za rok 2018 je u PPO 570,8 ha. PFO hospodařily na průměrné výměře výrazně menší, a to 75,4 ha.

Produkce podniků za rok 2018

Celková produkce VZ v roce 2018 nezaznamenala výraznou změnu (- 0,8 %) a dosáhla hodnoty 13 312 Kč/ha.

Největší podíl z celkové produkce sledovaného VZ tvoří živočišná výroba (49,3 %), konkrétně 6 565 Kč/ha. Produkce rostlinné výroby (RV) se na celkové produkci VZ podílí 31,7 %. Ostatní produkce tvoří 19,0 %. Primárním produktem tohoto VZ je hovězí a telecí maso s 68,6% podílem na celkové produkci živočišné výroby. Hovězí maso zaznamenalo pokles ceny o 4,5 %, cena za telecí maso se v roce 2018 snížila o 4,6 %. Zhoršené klimatické podmínky v roce 2018 (sucho, vysoké teploty) ovlivnily kvalitu i množství objemných krmiv. Nedostatek vlastních krmiv a vysoké ceny za nakoupená krmiva měly za následek častější prodej dobytka na porážku i za nižší ceny. Užítkovost u hlavních kategorií skotu meziročně nevykázala významný rozdíl. Kravské mléko a mléčné výrobky z kravského mléka tvoří 16,6 % produkce ŽV, kozí a ovčí mléko a mléčné výrobky 6,5 % produkce ŽV.

Graf č. 1: Hodnota zemědělské produkce - Chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP

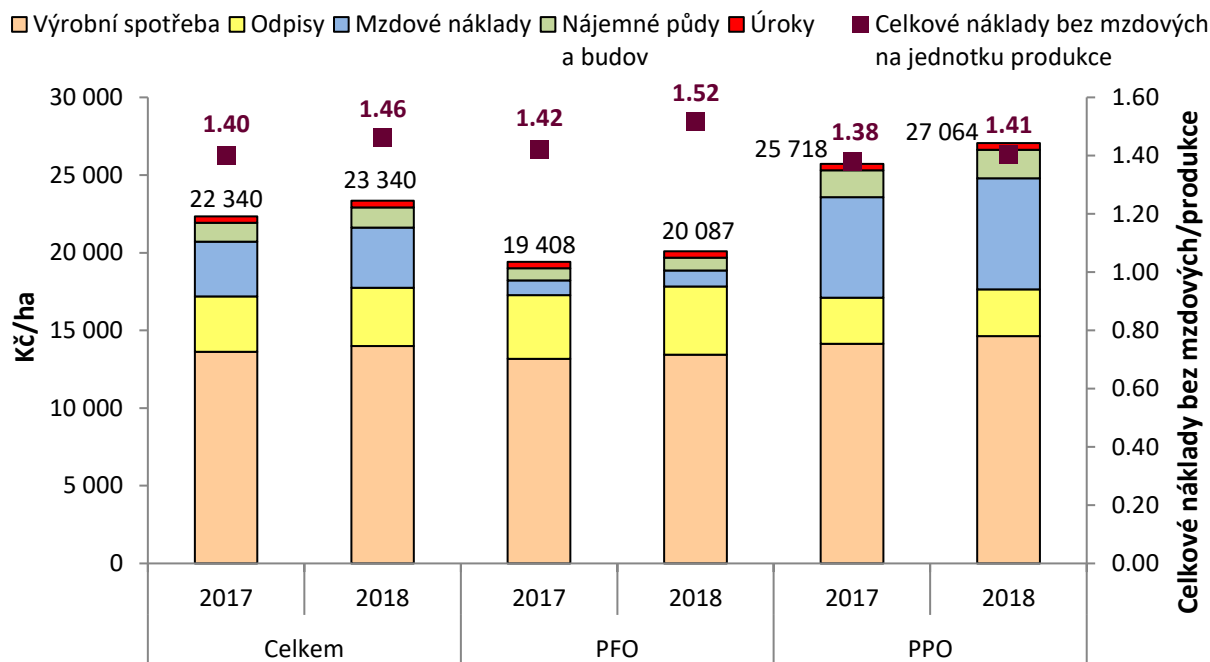

Zásadní podíl na produkci RV má výroba krmiv, která se většinou spotřebují přímo v podnicích, tzn. krmné plodiny a pícniny. Krmné plodiny tvoří 73,5 % celkové produkce RV uvedeného VZ. U ostatní produkce se jedná zejména o prodej zemědělských služeb. Hodnota celkové produkce za rok 2018 ve vyjádření na roční pracovní jednotku AWU poklesla o 2,2 % na 626 815 Kč/AWU. Vyšší hodnoty, konkrétně 835 682 Kč/AWU dosahují PPO, u kterých se produkce na pracovníka meziročně snížila také o 2,2 %. U PFO se produkce na pracovníka snížila o 3,2 % na hodnotu 503 125 Kč/AWU.

Analýza nákladů

Hodnota celkových nákladů za účetní rok 2018 meziročně vzrostla u podniků sledovaného VZ o 4,5 % na 23 340 Kč/ha. Rozhodující část celkových nákladů (60,0 %) představuje výrobní spotřeba tvořená přímými a ostatními věcnými náklady.

Graf č. 2: Náklady zemědělské produkce - Chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP

Zdroj: Šetření FADN CZ

V roce 2018 došlo ke zvýšení hodnoty výrobní spotřeby u PPO o 3,5 %. U PFO byl zaznamenán nárůst, a to o 2,0 %. Nejvýznamnější položku přímých nákladů tvoří náklady na vlastní krmiva (44,1 % přímých nákladů). Mzdové náklady přepočtené na hektar se zvýšily meziročně o 10,2 %. Z pohledu hodnocení na placeného pracovníka došlo k nárůstu mzdových nákladů meziročně o 5,4 % na 407 tis. Kč/AWU, což bylo způsobeno zvýšením mzdových nákladů PPO o 6,5 % na 428 tis. Kč/AWU placeného pracovníka. Mzdové náklady u PFO byly nižší (o 0,7 %) a dosáhly hodnoty 313 tis. Kč/AWU placeného pracovníka. Pachtovné za placenou připachtovanou půdu celkově vzrostlo o 8,4 % na 1 930 Kč/ha.

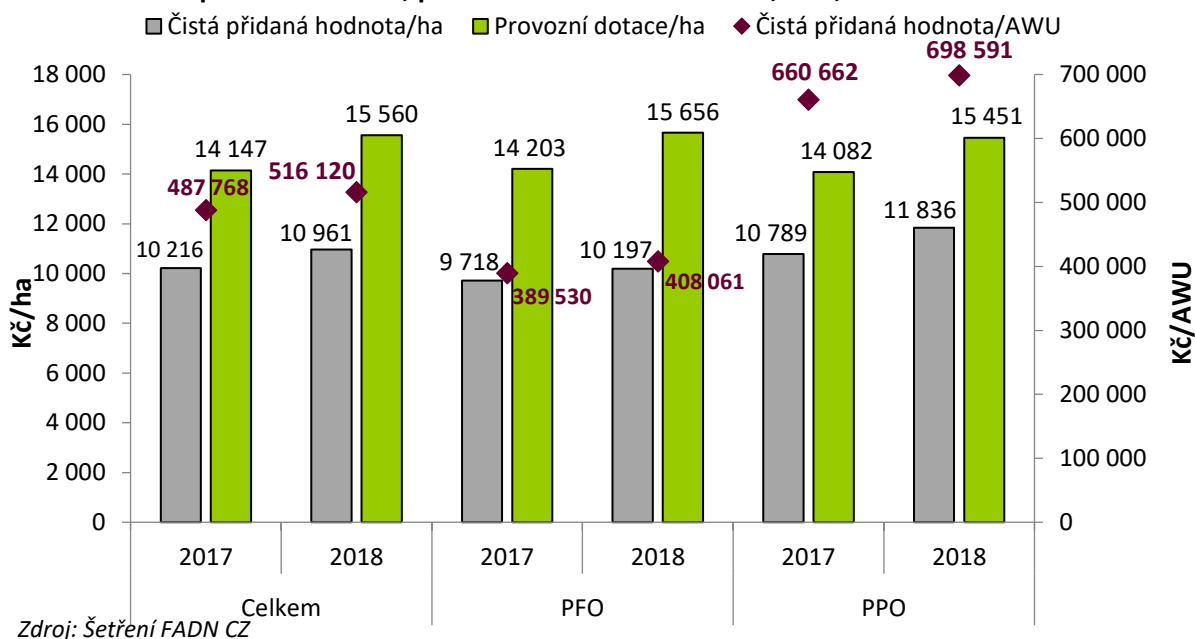
Provozní dotace a výsledky hospodaření

Výrobní zaměření chov skotu ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP je, v rámci zemědělství ČR vzhledem k výši plateb na ANC a environmentálních dotací, druhým VZ s nejvyšším objemem čerpaných podpor. Při porovnání s předchozím rokem došlo v roce 2018 k celkovému nárůstu provozních dotací a podpor vztahených na hektar zemědělské půdy o 10,0 % na hodnotu 15 560 Kč/ha. U PPO došlo ke zvýšení o 9,7 % na 15 451 Kč/ha, u PFO byl zaznamenán rovněž nárůst hodnoty provozních dotací, a to o 10,2 % na 15 656 Kč/ha. Důležitým ukazatelem ekonomické efektivity podniků je čistá přidaná hodnota (ČPH). Ve VZ chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP v roce 2018 převyšovala výrobní spotřeba

společně s odpisy dosaženou hodnotu produkce, ČPH tak byla tvořena pouze z provozních dotací a podpor. Její ukazatel vzrostl meziročně o 7,3 % na 10 961 Kč/ha. Čistá přidaná hodnota vztažená na 1 pracovníka u uvedeného VZ vzrostla oproti roku 2017 o 5,8 % na 516 tis. Kč/AWU. Důchod ze zemědělské činnosti v roce 2018 činil 6 453 Kč/ha. Tento údaj byl získán odečtením externích faktorů (mzdové náklady, pachtovné, placené úroky) od čisté přidané hodnoty a přičtením investičních dotací. Jeho hodnota meziročně celkově vzrostla o 14,4 %.

Z uvedeného vyplývá, že ekonomická situace, měřená ukazatelem čisté přidané hodnoty v přepočtu na AWU, vykázala v roce 2018 zlepšení. U hodnoceného VZ však došlo v roce 2018 k mírnému poklesu produkce a zvýšení nákladů. Nízká intenzita produkce (hodnota produkce/ha) vyplývá ze skutečnosti, že většina podniků tohoto VZ hospodářší extenzivním způsobem v režimu ekologického zemědělství. Význam tohoto VZ však spočívá také v mimoprodukčních funkcích zemědělství, zejména u ekologických zemědělců.

Graf č. 3: Čistá přidaná hodnota, provozní dotace - Chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat ZOP

Lenka Varhaničková, Jarmil Mlčák, ÚZEI